

Gedragcode zorgvuldig bosbeheer

opgesteld door:

Vogelbescherming Nederland te Zeist

Het Bosschap te Zeist

**Met medewerking van:
Natuurmonumenten, De Landschappen, Staatsbosbeheer, Algemene Vereniging Inlands Hout,
Unie van Bosgroepen.**

KADER VAN DE GEDRAGSCODE ZORGVULDIG BOSBEHEER

Op grond van de verbodsbepaling in artikel 8 van de Flora- en faunawet is het verboden om planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te vernielen of te beschadigen. Verder wordt het in de artikelen 9 tot en met 12 van de wet verboden om dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort (zie onderstaand kader), te doden, te verwonden of opzettelijk te verontrusten, om hun nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren en om hun eieren te beschadigen of te vernielen.

Beschermde inheemse dier- en plantensoorten

De wetgeving onderscheidt een aantal categorieën beschermde inheemse dier- en plantensoorten:

- a) zeer algemeen voorkomende soorten; voor deze soorten, die aangewezen zijn bij ministeriële regeling, geldt een algemene vrijstelling van de verboden van de Flora- en faunawet;
- b) overige beschermde inheemse dier- en plantensoorten; deze categorie bestaat uit:
  - soorten van bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten;
  - soorten van de Habitatrichtlijn, bijlage IV;
  - soorten van de Vogelrichtlijn.

Voor deze soorten geldt een vrijstelling van de verboden 8, 9, 11 en 12 mits gehandeld wordt volgens een door de minister goedgekeurde gedragscode.

Vrijstelling van verbodsbepaling 10 (opzettelijk verontrusten) voor de soorten van bijlage 1 van het vrijstellingsbesluit en bijlage IV van de Habitatrichtlijn is niet opgenomen. Dit heeft met name een wetstechnische achtergrond. Opzettelijke verontrusting van dieren van die soorten is dus niet toegestaan. Om zoveel mogelijk te waarborgen dat geen opzettelijke verontrusting kan plaatsvinden bij boswerkzaamheden, besteedt deze gedragscode bijzondere aandacht aan het zorgvuldig handelen met betrekking tot de betreffende soorten, voor zover die veel in bos voorkomen.

Meer informatie over de categorieën beschermde inheemse dier- en plantensoorten vindt u op: www.minlnv.nl

Op deze algemene verbodsbepalingen bestaan uitzonderingen, die zijn vastgelegd in het (begin 2005 gewijzigde) Besluit Vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten. Dit besluit maakt de uitvoering van regulier bosbeheer mogelijk via een vrijstelling, onder voorwaarde dat gewerkt wordt volgens een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Degene die boswerkzaamheden laat uitvoeren moet ten genoegen van de handhaver kunnen aantonen dat hij handelt conform deze gedragscode.

De Gedragscode zorgvuldig bosbeheer spitst zich toe op soorten die in bos voorkomen en legt de nadruk op soorten waarvan de duurzame instandhouding van de populatie mogelijk beïnvloed kan worden door de uitvoering van boswerkzaamheden. Hierbij staan de vogelsoorten die zijn opgenomen in de Rode Lijst 2004 en in bijlage 1 van de Vogelrichtlijn expliciet vermeld. Deze gedragscode geeft een invulling aan het begrip "zorgvuldig handelen" (artikel 2 van de Flora- en faunawet). Zo worden regels gegeven voor de planning en de uitvoering van de beheermaatregelen. Als u deze regels volgt, zullen mogelijk negatieve effecten van de werkzaamheden voor de te beschermen soorten beperkt blijven.

Deze Gedragscode zorgvuldig bosbeheer is opgesteld door Vogelbescherming Nederland en het Bosschap met medewerking van Natuurmonumenten, De Landschappen, Staatsbosbeheer, de Algemene Vereniging Inlands Hout en de Unie van Bosgroepen.

De Gedragscode Zorgvuldig Bosbeheer treedt in werking op de datum van goedkeuring door de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (2 maart 2005) en geldt tot 1 januari 2010. Voordat deze termijn is verstreken, zal worden bekeken of ontwikkelingen in de praktijk gedurende deze periode aanleiding geven om deze gedragscode aan te passen. Een tussentijdse aanpassing is mogelijk indien een van de ondertekenende partijen of het ministerie van LNV oordeelt dat de ontwikkelingen in de praktijk dit noodzakelijk maken. Daartoe zal de werkgroep Flora- en faunawet van het Bosschap waarin alle genoemde partijen zijn vertegenwoordigd gehandhaafd blijven.

GEDRAGSCODE ZORGVULDIG BOSBEHEER

Definities

In deze gedragscode wordt verstaan onder:

- Aannemer: De persoon die ter zake van deze Gedragscode zorgvuldig bosbeheer door het bedrijf dat de boswerkzaamheden uitvoert is aangewezen om tegenover de bosbezitter op te treden als vertegenwoordiger van het bedrijf en om leiding te geven aan de werkzaamheden.
- Bos: een levensgemeenschap van planten en dieren, waarin de boomvormende soorten beeldbepalend zijn.
- Bosbezitter: degene die daartoe bevoegd opdracht geeft tot het verrichten van boswerkzaamheden.
- Boswerkzaamheden: alle werkzaamheden die in een bos worden verricht door of in opdracht van de bosbezitter, ongeacht het doel van die werkzaamheden.
- Broedgeval: iedere locatie waar een bewoond nest is vastgesteld of waarvan op basis van het vastgestelde territorium moet worden aangenomen dat er een bewoond nest aanwezig is.
- Loof- en gemengd bos: bos dat op grond van de navolgende definities geen naald- of populierenbos is.
- Naaldbos: bos dat voor ten minste 80% uit naaldbomen bestaat.
- Populierenbos: bos dat voor ten minste 80% uit populieren bestaat.

Algemeen

Bij de voorbereiding en uitvoering van boswerkzaamheden wordt de benodigde zorgvuldigheid met betrekking tot de flora en fauna in acht genomen. Bij de voorbereiding en uitvoering van boswerkzaamheden worden de hierna volgende gedragslijnen nageleefd, behoudens voor zover het gaat om:

- inventarisatiewerkzaamheden;
- het bessen van bomen;
- werkzaamheden op of langs boswegen en -paden, waaronder wegonderhoud, routebebording, het verwerken van langhout, het transporteren van hout en het chippen van hout.

Maatregelen tijdens de voorbereiding van de boswerkzaamheden

- 1 De bosbezitter zorgt ervoor dat vóór de aanvang van de boswerkzaamheden een deskundige inventarisatie plaatsvindt van de aanwezige flora- en fauna-elementen die bij het uitvoeren van de boswerkzaamheden moeten worden ontzien of beschermd (zie checklist).
- 2 De bosbezitter zorgt ervoor dat de aannemer weet waar zich de flora- en fauna elementen bevinden die bij de werkzaamheden ontzien en/of beschermd moeten worden, door het intekenen van de locaties op een voldoende duidelijke kaart of door aanwijzing en markering in het terrein; een en ander wordt vastgelegd in de checklist zorgvuldig bosbeheer.

- 3 De bosbezitter maakt met de aannemer, aanvullend op de gedragsregels van deze gedragscode, afspraken over de wijze waarop de planning en de uitvoering van de werkzaamheden wordt afgestemd op de aanwezigheid van flora- en fauna-elementen die moeten worden gespaard, ontzien en/of beschermd.
- 4 Deze afspraken worden vastgelegd in de checklist zorgvuldig bosbeheer, die voor aanvang van het werk door of namens de bosbezitter en de aannemer wordt opgemaakt en ondertekend.
- 5 De aannemer geeft zijn eventuele personeel en/of onderaannemers een kopie van de checklist en zorgt ervoor dat de checklist op het werk voorhanden is; de checklist is in ieder geval in alle machines en in de schaftgelegenheid aanwezig om te worden geraadpleegd.
- 6 De aannemer zorgt ervoor dat de werkzaamheden conform de in de checklist vastgelegde afspraken plaatsvinden en dat zijn personeel daaromtrent wordt geïnstrueerd.
- 7 De aannemer instrueert zijn personeel en eventuele onderaannemers om ook niet-gemarkeerde elementen en te beschermen soorten die tijdens de werkzaamheden worden aangetroffen te sparen en te ontzien.

Maatregelen tijdens de uitvoering van werkzaamheden

Zorgvuldig werken

- 8 Bij vellings- en uitsleepwerkzaamheden wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van een vaste infrastructuur van wegen, paden en sporen.
- 9 Vellingswerkzaamheden in een en dezelfde vak/afdeling worden uitgevoerd in een doorlooptijd die zo kort is als redelijkerwijs mogelijk. Ditzelfde geldt voor uitsleepwerkzaamheden.

Bijzondere bomen en locaties

10 Horstbomen

Bomen met 'bewoonde' of 'bewoonbare' horsten worden niet geveld.

In de periode van 15 maart tot 15 juli worden geen vellingen uitgevoerd binnen een afstand van 50 meter vanaf een boom waarin zich een bewoonde roofvogelhorst bevindt.

Wanneer vellingen plaatsvinden in de nabije omgeving van een boom waarin zich een - al dan niet bewoonde - roofvogelhorst bevindt, is de velrichting altijd van de horstboom afgewend.

11 Andere 'bewoonde' of 'bewoonbare' bomen

- a. Bomen waarin holen, spleten of rottingsgaten zijn vastgesteld worden niet geveld.
- b. Wanneer in de periode van 15 maart tot 15 juli vellings- en sleepwerkzaamheden worden uitgevoerd in de buurt van een boom waarin in dat seizoen een vogelnest is vastgesteld, wordt voldoende afstand van die boom gehouden om de kans op verstering van het nest of verontrusting van de vogels tot een minimum te beperken. De velrichting altijd van zo'n boom afgewend.
- c. Wanneer in diezelfde periode vellings- en sleepwerkzaamheden worden uitgevoerd in de buurt van een boom waarvan bekend is dat die dient als vaste rust- of verblijfplaats van vleermuizen of boommarters, wordt voldoende afstand van die boom gehouden om de kans op verstering van de rust- of verblijfplaats of verontrusting van de betreffende dieren tot een minimum te beperken. Ook hier is de velrichting altijd van zo'n boom afgewend.

12 Dassenburchten

Werkzaamheden binnen een straal van twintig meter van een bewoonde dassenburcht vinden slechts plaats in de periode van 1 oktober tot 1 januari en uitsluitend voor zover daarbij geen gebruik wordt gemaakt van rijdend materieel.

Geen werkzaamheden

13 In de periode van 15 maart tot 15 juli worden géén boswerkzaamheden uitgevoerd in loof- en gemengd bos. Als uitzondering op deze regel kan in de periode tot 15 april nog wel hout worden uitgesleept dat voor 15 maart geveld is.

14 In de periode van 15 maart tot 15 juli worden géén boswerkzaamheden uitgevoerd in een vak/afdeling met naald- of populierenbos wanneer is vastgesteld dat daar broedgevallen voorkomen van vogelsoorten die zijn opgenomen in de Rode Lijst 2004 of in bijlage 1 van de Vogelrichtlijn. Op bijgaande Checklist zorgvuldig bosbeheer staat aangegeven welke van deze vogelsoorten met name in bos voorkomen.

Uitzonderingen

15 Wanneer in verband met calamiteiten, of in het belang van de veiligheid boswerkzaamheden moeten plaatsvinden die geen uitstel kunnen velen, worden daarbij zoveel als redelijkerwijs mogelijk de gedragsregels van deze gedragscode in acht genomen. Het gaat bij boswerkzaamheden als hier bedoeld bijvoorbeeld om het opruimen van stormhout.

###

CHECKLIST ZORGVULDIG BOSBEHEER

Deze checklist wordt ongeveer een week vóór aanvang werkzaamheden door de bosbezitter ingevuld en ondertekend en ook door de aannemer ondertekend als blijk van ontvangst, kennisname en akkoord; de checklist wordt in tweevoud opgemaakt; bosbezitter en aannemer behouden elk een getekend exemplaar.

	Aantal locaties van nesten of voorkomens, gemarkeerd door bosbezitter	
	Gemarkeerd op kaart	Aangewezen en gemarkeerd in het terrein
<i>Elementen die worden gespaard en ontzien:</i>		
• Horstbomen en nestkasten van roofvogels		
• Bomen met hopen, spleten, rottingsgaten		
• Nesten van kolonievogels		
• Mierenhopen		
• Dassenburchten		
• Jeneverbesbomen		
<i>Broedgevallen van vogels van de Rode lijst 2004:</i>		
• Draaihals		
• Grauwe vliegenvanger		
• Groene Specht		
• Kneu		
• Kortsnavelboomkruiper		
• Matkop		
• Nachtegaal		
• Nachtzwaluw		
• Raaf		
• Ransuil		
• Spotvogel		
• Wielewaal		
• Zomertortel		
<i>Broedgevallen van vogels van Bijlage 1 Vogelrichtlijn:</i>		
• Boomleeuwerik		
• Middelste Bonte Specht		
• Oehoe		
• Rode Wouw		
• Ruigpootuil		
• Slechtvalk		
• Wespendif		
• Zwarte Specht		

<i>Andere plant- of diersoorten of elementen</i>		
<i>Die bescherming behoeven (aan te geven door bosbezitter, op basis van specifieke omstandigheden ter plekke, bv. bosranden):</i>		
•		
•		
•		
•		
•		
•		
•		

AFSPRAKEN ALS BEDOELD IN PUNT 6 VAN DE GEDRAGSCODE:

BOSBEZITTER:

AANNEMER:

datum .....

datum .....

plaats .....

plaats .....

handtekening .....

handtekening .....